

Реферат на тему: "Мова і нація: акценти сучасності"

Тематично-літературні реферати

Реферат на тему:

Мова і нація: акценти сучасності

21 лютого 2000 року. ЮНЕСКО оголосило цього року днем рідної мови. Здавалось би: чому дивуватись, що має вражати. Дуже гарно, дуже схвально. Так, схвально. Можуть радіти цьому англіїці, німці, французи, іспанці і ще раз у цей день пишатися своїми мовами. Бо їхні мови уже невіддільні від них самих, бо їм навіть важко уявити, що довелося би від чогось чи від когось боронити свою мову.

А що ж ми? Українці та українська мова – це ніби два світи різноіснуючих і тільки в деяких точках дотичні. І сумно стає, і прикро, що у цей день мусимо ходити у "народ", знов ж таки народ – український — і доводити йому, яка ж чудова наша мова, як потрібно її кожному знати, яку давню історію має та, водночас, — яку трагічну.

Народ – то особлива цінність, яку формують не тільки кордони, економіка, матеріально – технічні здобутки, але й мова. В початках сотворіння світу було СЛОВО. В початках сотворіння нації теж повинне бути СЛОВО.

Українці – це нація, що її віками витісняли з життя шляхом фізичного знищення, духовного поневолення, генетичних мутацій, цілеспрямованого переміщення народів на її території, внаслідок чого відбулася амнезія історичної пам'яті і якісні втрати самого національного генотипу. Образ її спотворювався віками, і велике диво, що ця нація на сьогодні ще є, вона давно вже могла б знівелюватися й зникнути.

Врешті-решт ми дочекалися завершення тривалої української неволі. Коли ж з гуркотом упала залізна завіса, виявилось, що по той бік завіси нас нема. Україну мало хто знає, її все ще плутають з Росією, її проблеми для світу неактуальні, за нею тягнеться шлейф історичних упереджень, не спростованих нами й досі. Виявилось, що майже ніде в університетах світу немає українських кафедр, все сприймається крізь призму русистики, що в діаспорі молодь українського походження захищає докторати з російської літератури, бо інакше матиме проблеми з працевлаштуванням, що українські наукові й культурні інституції ізольовані і не мають стабільних контактів зі значно престижнішими інституціями інших діаспор. Що ставлення до українців як до нації дуже специфічне, їм нерідко й досі інкримінується то націоналізм, то сепаратизм.

Що повинна була відразу зробити Україна? Насамперед – об'єктивно оцінити ситуацію. Розробити свою гуманітарну політику, її стратегію та пріоритети. Зафіксувати себе у свідомості людства парадоксом молодої держави з тисячолітньою культурою, що була досі заблокована через історичні причини. Бути відкриттям для світу.

Замість цього у нас пішли за інерцією. Прийняли добродушно дотепну формулу

Л.Кравчука "Маємо те, що маємо", і не зробили рішучої спроби змінити ситуацію. Більш того, ще й поглибили її за останні роки.

Навіть після кількох літ незалежності мовна ситуація в Україні викликає тривогу. Українська мова слабо захищена Конституцією і вже давно (з 1989 року) існуючим Законом про мови, який демонстративно ігнорується. Державні чинники не спроможні забезпечити виконання "Державної програми розвитку української мови та інших національних мов на період до 2000 року", як виявляється, декларативної, або виробити гідну нашого народу мовну стратегію. А постійне маніпулювання закликами про "насищенню українізації", якої насправді нема ані сліду, прагнення, особливо у виборчих компаніях, домогтися офіційного (державного) статусу російської мови. Отже, комусь вигідно за допомогою мовного питання, яке перебуває на поверхні розуміння більшості населення, поглибити розкол у нашому суспільстві, домогтися загострення міжнаціональних стосунків.

Колоніальна мова панує в стінах високих і нижчих урядових установ. А вже ганьбою є те, що Президент України в зустрічах на найвищому рівні користується не з мови державної. Тому не дивно, що представники посольств в Україні теж не обов'язковим мають знання української мови, і в засобах масової інформації послуговуються мовою неукраїнською.

Не додає Україні престижу й мова її громадян. Як відомо, давні греки тих, хто погано говорив по-грецьки, вважали варварами. У цьому сенсі в нас суспільство майже всуціль варварське. Ні справжньої української мови, ні російської. То якої ж другої державної прагнуть так звані "російськомовні"? Чи відомо їм, що їхню "другу державну" в західних наукових виданнях вже офіційно називають суржи́ком?

Явище вимагає терміна, і воно його одержало.

Слово "суржик" давно відоме в Україні, насамперед у млинарстві. Суржи́ком називали мішанину зерна, а також муку з такого зерна, і це було не першосортне зерно та низької якості мука.

Сьогодні слово "суржик" почали вживати і в широкому розумінні – як назву zdegradovanogo, ubogogo духовного світу людини, її відірваності від рідного, як назву для мішанини залишків давнього, батьківського з тим чужим, що нівелює особистість.

Загальноновизнано, що користуватися сумішшю з двох мов – це одне з найтривожніших явищ загальнопедагогічного характеру. Скалічена мова отупляє людину, зводить її мислення до примітива. Адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує. Суржик в Україні є небезпечним, бо загрожує змінити мову, що формувалась упродовж віків. Мову, велечезне багатство і мелодійність якої дістали загальне визнання 1943 року в Парижі на всесвітньому конкурсі краси мов, де українська зайняла третє місце (на першому – французька, на другому – перська).

То як маємо трактувати наш суржик? Не як нашу вину, а як нашу органічну слабкість, хворобу, яку треба лікувати. Мова – це також обличчя народу, воно тяжко спотворене.

У такій ситуації держава повинна мати глибоко продуману гуманітарну політику, створювати механізми ефективного впливу, координувати зусилля своїх учених і митців.

У нас є прекрасні вчені, фахівці з різних галузей знань, але чомусь прислухаються не до них. Зате безперестанку мигтять фальшиві зірки шоу-бізнесу або політики всіх мастей і калібрів, які вистрілюють у маси сумнівні гасла й сентенції типу : "так історично склалося", "друга державна мова" і т.ін.

Чого варті, наприклад, постійні заклинання культури економікою – мовляв, відродимо економіку, тоді й почнеться духовне відродження. І розквіт культури, і літератури, і мистецтва. Так ніколи не було, бо економіку розвалюють одні, а культуру створюють інші.

Блюзнірство говорити про те, що духовне життя залежить від економіки й добробуту, коли перед очима долі замучених, переслідуваних, репресованих українських письменників. Чомусь в історичне безсмерття увійшли саме вони, а не ті, що процвітали за всіх режимів.

Але чому ж люди не завдають собі клопоту подумати про причини культурного занепаду, чому ж знову й знову дають ошукати себе. Це можна було б назвати адаптованим розумом – тобто таким, що вже збляк, призвичаївся, втратив свою енергетику. Справді, дається взнаки розтрачена духовна спадщина і знівечене поняття людини в поневоленій нації. І визволення з рабства не може бути замінене зовнішнім визволенням.

Держава – це система, яка зберігає себе. І якщо ми держава, а отже, система, то чому ж ми дозволяємо її розвалювати? Кінець двадцятого століття, початок тисячоліття – нації, що й досі не збулися, нації слабкі й нестабільні, перспективи не мають. Нині в дію входять зовсім інші механізми. Вони жорстокі. Слабкі народи будуть перемелені в цьому млині. Наші проблеми нікого не цікавлять, і не треба думати, що вони у нас такі унікальні. Ми найкращі, а нам найгірше – в історії цей принцип не годиться. Перуанський письменник Маріо Вергас Льюса писав ще багато років тому, що може статися так, що "найтяжчу боротьбу ми, латиноамериканці, будемо вести самі з собою. Нас обтяжують століття панування нетерпимості, абсолютних істин і деспотичних урядів, і скинути цей тягар буде нелегко". Наче про нас.

Ми вже дорослі люди, молоді та енергійні, і зовсім небагато часу залишилось до того моменту, коли підемо в самотійне життя. І неодмінно задумаємось над тим, як зробити це життя гідним та забезпеченим. З цього приводу Д.Карнегі писав, що про людину судять з 4 речей :

- як вона виглядає;
- що вона робить;
- як вона говорить;
- що вона говорить.

Отже, на 50% ставлення до людини у світі залежить від її мови.

На завершення хотілося б навести вислів геніальної поетеси Ліни Костенко:

" Нації умирають не від інфаркту.
Спочатку їм відбирає мову ".

6